

म. ग्रं. सं. ठागें

विषय काव्य

सं. क्र. २९३

REFBK-0001819

REFBK-0001819

व. सं. ठाणे

क्र. १०५

सं. २२३

न-सुथ प्रसारक.

रत्न १ ले. न.

निळोबास्वामीकृत

तुकाराम स्तुति

श्रीगुरुमहाराज कृष्णबुवा गारवडेकर

यांनी शब्द केलेली.

REFBK-0001819

REFBK-0001819

सित

ले.

यांनी पुणे येथे शुक्रवार पेढेन

" महाराष्ट्र प्रिंटिंग " प्रेस मध्ये

छापून प्रसिद्ध केला.

सन १९२०

किंमत ६ आणे.

हा ग्रंथ सिताराम गणेश गोडबोले यांनीं आपला
" महाराष्ट्र प्रिंटिंग " प्रेस, पुणे पेठ शुक्रवार वर
८८० येथें छापून प्रसिद्ध केला.

या पुस्तकाचे सर्व मालकी हक्क सन १८६८
२५ व्या अंकाप्रमाणें प्रकाशकांनीं आपल्याकडे
ठेविले आहेत.

अर्पण पातिका.

तुमचे स्तुतियोग्य कौठें माझा वाणी ।
 मस्तक चरणा ठेवितसें ॥ १ ॥
 भक्तिभाग्य तरी नेदीं तुळसीदळ ।
 जोडूनी अंजुळ उभा असें ॥ २ ॥
 कैचें भाग्य ऐसं पाविजे संनिध ।
 नेणें पाळूं विध करुणा भार्की ॥ ३ ॥
 संतांचे शेवटीं उच्छिष्टांची आस ।
 करूनीयां वास पाहातसें ॥ ४ ॥
 करी इच्छा मज म्हणोत अ पुलें ।
 एखादिया बोलें निमित्त्याच्या ॥ ५ ॥
 तुका म्हणे शरण आलों हें साधन ।
 करितों चिंतन रात्रंदिवस ॥ ६ ॥
 श्रीगुरुमहाराज कृष्णबुवा गारवडेकर
 यांच्या चरणीं
 त्यांच्याच कृपेनें पूर्ण झालेला
 हा ग्रंथ
 अर्पण असो.

प्रकाशकाचे दोन शब्द.

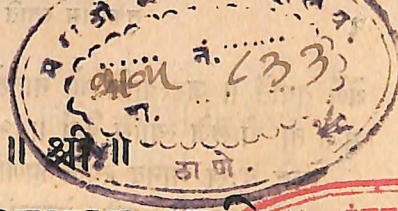
क्रि.पू. १३३

आपल्या विद्वान्, ज्ञानी, सत्यरूपी, तत्त्वज्ञानी साधूंच्या विचारोघांच्या अशा निरनिराळ्या दिशा आहेत. ह्या विचारांनी महती, अजरामरता, त्यांचे गांभीर्य, धैर्य, त्यांच्या ओगाची पूर्तता, त्यांत दिसणारे युक्तिवादाचे रहस्य, विषयांचे महत्त्व व सत्य काय आहे हे पाहण्याचे बुद्धीचे श्रम, जाणणे-एक गुरुमहाराजच सांगू शकतील व गुरु शिवाय जगांत रस्ताच दिसणार नाही. म्हणून पूर्वेपरंपरा चालत आलेली पुढे चालू ठेविली पाहिजे, अशी भावना धरून श्रीगुरुमहाराज कृष्णबुवा गारवडेकर यांनी निळाबाकृत तुकारामस्तुति ३३३ श्लोकांत आहे. ती रोजपाठाकरितां सकलभक्त लोकांची सोय व्हावी अशी इच्छा दाखविल्यावरून आम्हीं त्यांच्याकडून त्यांना श्रीक्षेत्र पिंपळनेर मुक्कामी प्रसाद ह्मणून मिळालेली मूळ हस्तलिखित प्रत मागून घेतली व तिचे काम सुरू करून त्यांच्याकडून शुद्ध करवून हा ग्रंथ छापला आहे.

हा ग्रंथ भक्तिरसानें भरलेला समुद्रमंथनाचे वेळीं निघालेला अमृताचा कलश आहे असें ह्मणणे भाग पडतें. कारण, भक्तिमार्गी आपलें आराध्यदेवत किंवा परमेश्वर हा सर्वज्ञ-सर्वसाक्षी कर्ता-करविता दयाघन असा आहे, असा भाव धरून आराधनेच्या नानाविध

मार्गानें त्या परमेश्वरापाशीं सलोकत, समीपता, स-
 रूपता, सायुज्यता या चार मुक्तीपैकी कोणती तरी
 मुक्ति प्राप्त करून घेतली तर त्यांतच परम सुख आहे
 असे मानतात. व त्यांस योग्य अशा ग्रंथाचाच आधार
 पाहिजे म्हणून हें पुस्तक श्रीगुरुमहाराज कृष्णबुवा
 गारवडेकर यांच्या सांगण्यावरून आम्ही कढलें आहे,
 यास ग्राहक चांगले मिळतील यांत शंका माहीं, व
 पुनः दुसरी आवृत्तीहि आम्हांस लवकरच काढण्याचा
 प्रसंग परमेश्वर आणील अशी खात्री आहे. तसेंच या-
 पढें आम्हीं या ३३३ श्लोकांवर वाक्यवृत्तीसारखा ग्रंथ
 श्रीगुरुमहाराज कृष्णबुवा गारवडेकर हे करून देणार आहेत
 त्यासहि ग्राहकांनीं नांवें नोंदवावीं व अज्ञानात पुरून जाऊं
 न नाहींसा होण्याच्या मार्गास लागलेला समग्र ज्ञान-
 संग्रह बाहेर पडून सुउपयोग व्हावा ही परमेश्वराची
 प्रार्थना करितों.

सिताराम गणेश गोडबोले.

॥ अथ तुकाराम स्तुति ॥

निळाबास्वामीकृत

॥ श्लोक प्रारंभः ॥

नमो सद्गुरु तूक्या ज्ञानदीपा । नमो सद्गुरु
सच्चिदानंदरूपा ॥ नमो सद्गुरु भक्तकल्याणमूर्ती ।
नमो सद्गुरु भास्करापूर्णकीर्ति ॥ १ ॥

तुझा आठवे वीसरे आपणातें । तरंगाजळीं घालितां
जेविं होतें ॥ आळंकार सोनेंचि होऊनि ठेला । नीळा-
यापरी आठवी सद्गुरुला ॥ २ ॥

तुका सद्गुरुहा तुका सद्गुरुहा । तुका नातुडे
सच्चिदानंद तोहा ॥ ज्या मोहरा सर्व सिद्धां जाले।
न तुके माहमौन्य घेऊनि ठेले ॥ ३ ॥

जनी बीजनी बोलतां हा तुकावा । करीतां पुजा
आणिती नित्यभावा ॥ स्फुरद्रूप तो सर्व जाणोनि नेणें ।
पहा सांडिलें सर्वसाक्षित्व जेणें ॥ ४ ॥

असद्भाग होणेंचि मीही ज्यातें । सदत्वासि कैसेनि

येणें तयातें ॥ जडत्वासि जो नातळे चित्प्रकाशे । चिदा-
भास तो बोलिजे त्यासि कैसें ॥ ५ ॥

नव्हे दुःख आनंद त्यातें ह्मणावें । आनंदासि आनं-
दता केवि पावे ॥ नये देखतां बुद्धें आवळासी ।
निळायापरी आठवी सद्गुरूसी ॥ ६ ॥

जयाची वदे पूर्ण वेदार्थवाणी । ह्मणावें कसें वो तया-
लागि वाणी । परब्रह्मरूपी असा हा तुकावा । तयाचे
तुकी कोण ऐसा तुकावा ॥ ७ ॥

मनुष्याकृती रावें ख्याति केली । शिळाशीखरें
सागरीं तारियेली ॥ तुका स्वामि हा पूर्णब्रह्म प्रकाशी ।
जळीं रक्षिलें निजिवा कागदासी ॥ ८ ॥

महाराज हा जन्मला मृत्युलोकीं । दुर्जी ऊपमा ना-
दळे ईहलोकीं ॥ भवसिंधुसी बांधिला सेतु जेणें । अना-
यादिनाकारणें तूकयानें ॥ ९ ॥

तुका हा तुका हा परब्रह्मरूपी । तुकीतां तुका हा
तुकलासस्वरूपी ॥ तुका स्वामितें नामवाचेसिगातां ।
बहूसानिळा हा पावला वर्म हाता ॥ १० ॥

अस जो सदा नित्य एकांतवासी । असे जो सदा
सर्वदाही उदासी ॥ असे जो सदा भोग त्यागें विरोधी ।
असे जो सदा रंगला अंतरंगी ॥ ११ ॥

तयाचे पदीं रंगलें चित्त माझें । सुखा पावलें सच्चि-
दानंद भोजें ॥ म्हणोनी निळा चितनी तोचि चिंती ।
सखा सोयरा सद्गुरू तोचि अंती ॥ १२ ॥

असे जो सदा देखण्याही निराळा । न लक्षेचि

लक्षा जिवाचा जिह्वाळा ॥ नये जो कदा देखतां ऐक-
तांही । असे जो सदां दिव्यदेहीं विदेहीं ॥ १३ ॥

नये जो कदां स्पर्शतां क्वळितांही । नये जो कदां
देखतां ऐकतांही ॥ नव्हं जो कदां येकदेसी विदेसी ।
अरुक्षी निळा लक्षितो नित्य त्यासी ॥ १४ ॥

आशेर्वाद देतां कदाही न भागे ॥ करी सत्य वाक्या
न चुके प्रसंगें ॥ अशा अर्चितां सद्गुरू तूकयाला ।
निळा चिंतिळें तेंचि पावोनि ठेला ॥ १५ ॥

असे सर्व व्यापी सदांसर्वदांही । नसे नाम ना रूपही
ज्यासि कांहीं । असे जो सदा व्याप्य व्याप्या निराळा ।
तयाच पदां रूळतो नित्य नीळा ॥ १६ ॥

न देखे रवी अधःकारासि जैसा । कदा बंधना न
देखे मुक्त तैसा ॥ आशा सद्गुरू तूकयासी भजावें ।
भजोनी सदा तोचि होऊनि जावें ॥ १७ ॥

तुका भासला मानवी वेशधारी । परी हा लिला वि-
ग्रही निर्विकारी ॥ स्वयें श्रीहरी व्यापकू सर्व जीवा ।
तुका तोचि तोहा परब्रह्म ठेवा ॥ १८ ॥

असोनी नसे सर्वदा देह गेहीं । नसोनी असे सस्वरू-
पीच पाहीं ॥ नलक्ष्येचि कोण्हा लिला विग्रहीसा । दि-
सोनी जळीं वेगळा भानु जैसा ॥ १९ ॥

निळा पावला थोरपुण्ये त्यासी । मनीं चिंतितां स-
द्गुरू तूकयासी ॥ महालाभ आलभ्य तो प्राप्त जाला ।
पदां लागतो तोचि होऊनि ठेला ॥ २० ॥

नमो सद्गुरू स्वामिया तूकयासी । असें बोलतां

बोलण्यासौच ग्रासी ॥ असे शब्दव्यापी स्वयं शब्दवीता ।
परी नाकळे शब्द त्याही अतौता ॥ २१ ॥

असे व्यापुनी सर्वदा व्योम सर्वा । परी नाकळे स्पर्शनी स्पर्शभावा ॥ तसा हा तुका तूकितां तूकवेना ।
लिला विग्रहीं तो कदाही कळेना ॥ २२ ॥

असोनां जिवी जीवमात्रा निराळा । वटीं बिंबला जेविं तो अंतराळा ॥ असे व्यापुनी वेगळें व्योम जैसें ।
असे सद्गुरू स्वामिचें रूप तैसें ॥ २३ ॥

दिसे दर्पणीं दर्पणातें न सीवे । असे वेगळेंचा अलिप्त स्वभावे ॥ जसें स्वप्नही भामुनी सत्यनोहे । तसें दृश्य मिथ्याच तो सत्य आहे ॥ २४ ॥

निजानंद आनंदवीतो मनाला । मनीं तोचि तो भासतो लोचनाला ॥ तयावीण हें रिक्त नाहींच कोठें ।
दिसे सर्व जें त्यांतरीं तोचि भेट ॥ २५ ॥

असे दृश्य अदृश्य त्याही परैता । जिवी जीवना-हूनियां जीववीता ॥ नव्हे त्याविणें सर्व कांहींच ऐसा ।
मृगांबुरवी भामवी मिथ्य जैसा ॥ २६ ॥

लिला कौतुकी सर्व होऊनि ठेला । नसे वेंचला ना गुणत्वासि आला ॥ जयालागिं होणें न होणें असेना ।
जरी दाखितो आपणा लागि नाना ॥ २७ ॥

असें दाखतां दीसतो तोचि अंगें । लिला नाटकी सर्व घेऊनि सें गें ॥ नहोना कदा सर्वही तोचि जाला ।
परी आपआपी स्वरूपींच ठेला ॥ २८ ॥

दिसे दृश्य अदृश्य त्याही निराळा । क्षरा अक्षरा-

तीत जोका त्वलीला ॥ असंभाव्य होऊनि कांहींच नोहे।
नहोनी सदा सर्वदा तोचि आहे ॥ २९ ॥

अनेका घटीं दाउनी आत्मबिंबा । परी जेथिचा तेथ
भानु खयंभा ॥ नसे स्पर्शला फाकला तो कदाहीं ।
तसा सद्गुरू भासला सर्व देहीं ॥ ३० ॥

घट भंगिल्या भंगले बिंब नाही । असे जेथिच तेथ
निश्चित पाहीं ॥ तसा सद्गुरू सर्व व्यापूनि ठेला । परी
नातळे व्यापिले त्या निराळा ॥ ३१ ॥

असे भानुद्योमी प्रभा फाकलीसे । परी भिन्न नोह-
नि बिंबी विलासे ॥ तसा सद्गुरू जातना येत नाही ।
अस जेथिचा तेथ सर्वत्र पाहीं ॥ ३२ ॥

नयेना कदा जाइना दूर कोठें । नसेना असे आप-
आर्पाच दाटे ॥ आशा सद्गुरू ॐ नमो आत्मयाला ।
निळा वंदिता वंदनी तोचि जाला ॥ ३३ ॥

आरूपची हा व्यापला सर्व देहीं । परी देहवीदे-
हता त्यांसि नाही ॥ जगद्वंद्य हा वंदनाही निराळा ।
नसोनी असे सर्व दाऊनि लीला ॥ ३४ ॥

नसे नेणतां नेणिवेमाजि कोठें । बहू जाणतां जाणि-
वाही न भेटे ॥ आशा सद्गुरूच्या पदा लागतांहो ।
पदा देखुना तोचि होऊनि राहो ॥ ३५ ॥

नसे रूप ज्या सर्वही तोचि जाला । नयोनी रूपा
आपआर्पाच ठेला ॥ नसेना असे व्याप्य ना एक देशी।
तया वंदिले सद्गुरू तूकयासी ॥ ३६ ॥

अकस्मात येऊनियां भेटि दीली । परी भेटण्यामाजि

जाणीव नेली ॥ अशा जाणण्या नेणण्याही निराळा ।
करुनी पर्दा स्थापिला नित्य नीळा ॥ ३७ ॥

कशी हे रुग्ण सद्गुरू तूक्याची । नुठेची कदा
देहऊर्मी देहाची ॥ मनीं मनहि हारपोर्नाच गेलें । पदा
चितितां चित्त हीरोनि नेलें ॥ ३८ ॥

नुठा बुद्धिचा अल्प उल्लेख तोही । अंतःकर्णचा
शन्य संकल्पपाहा ॥ निळा या परी मुग्ध होऊनि ठेळा
नेणो तक्या काय बांधूनि ठेळा ॥ ३९ ॥

खरें सत्य आसत्य तें काय जाणें । जसा सूर्य अंधार
लेशा न जाणें ॥ तसा सद्गुरू न देखे दृश्य जातां ।
निज नंद रूपीं वसे तो सतंता ॥ ४० ॥

न तुकेचि जो तो म्हणे हा तुकावा । तुका न तुडे
तो नये रूप नावा ॥ कसें तूक घालू अरूपसि आतां ।
नये लक्षितां बद्धि जातां समस्तां ॥ ४१ ॥

न घालितां व्योम हे तागडीही । जया तूकितां तूक
दूजेचि नाहीं ॥ नये भास्करा तूक काटाळ कोठें । तसा
हा तुका साम्य दूजे न भेटे ॥ ४२ ॥

तुळे घालितां पृथ्वी ये तूक नाहीं । दुजे भरु मांदार
सिंधूमि तेही ॥ तसा हा तुका तूकितां तूकवेना । नये-
ची तुका साम्य दूजे दिसेना ॥ ४३ ॥

असा सद्गुरू भेटतां लाभ कोटी । तया भेटल्यासी
स्वरूपींच गाठी ॥ कदा सद्गुरू द्वैतभावो दिसेना ।
असे अंतरीं बाहेरी तो कळेना ॥ ४४ ॥

जेणें अर्चिलें सद्गुरूच्या पदासी । वरी सौख्य सा-

म्राज्य येऊनि त्यासी । मिळा अर्चुनी सद्गुरू तूक्या-
ला । निजानंद बोधी स्वयेचो विराला ॥ ४५ ॥

जया पूजिलें आदरें पांडुरों । विमानस्थ केलें प्रयाण
प्रसंगें ॥ तनू मानवो दिव्यरूपींच केली । न त्यागी-
तिये दिव्यलोकसि नेली ॥ ४६ ॥

मनोभाव माझा तथा पादपद्मी । परी गूजमा राहि-
ला तोयपद्मी ॥ निळा त्यापरी लोन तेथेचि जाला ।
पर्दी तूक्याच्या विरोनाच गेला ॥ ४७ ॥

स्वये दृश्य द्रष्टा निजांगेचि जाला । हरीभक्त हा
भेद गीळोनि ठेछा ॥ नसे दीसतें देखणें सत्य जेव्हां ।
निजानंदरूपींच वास्तव्य तेव्हां ॥ ४८ ॥

नसे एक ना दूसरें जासि कांहीं । निजानुभवी भेद
हा सत्य नाहीं ॥ स्वयेचि स्वये न देखे आपणासी ।
तथा दूसरें तें न भासेचि शेषी ॥ ४९ ॥

हरी सद्गुरूसी कदा भेद नाहीं । कवी बोलिले
व्यास वाल्मीकि तेही ॥ असा नित्य बोधू शुका नार-
दाला । विदेही नृप येचि बोधी निवाला ॥ ५० ॥

हरी सद्गुरू संतही ऐक्य भावें । जेणें लक्षिलें अ-
र्थिला तोचि दैवें ॥ आलें स्वानुभवा तेंहि तैसेंचि जालें
निजानंदरूपीं हरीसी मिळाळे ॥ ५१ ॥

जगद्रूप हा सद्गुरू चित्प्रकाशे । दुजे नातळोनी अभासे
निजांशे ॥ महद्ब्रह्म व्योमादिकें तोचि जाला । अमूरणु-
ही मस्तकी तोचि ठेला ॥ ५२ ॥

जया रोमरंध्रीं बहु ब्रह्मगोळ । अणूमाजि तो सांगरूपी

कृपाळ । समस्तासि व्यापूनियां व्याप्य जाला ॥ घरी
तो असे आपरूपीं लपाला ॥ ९३ ॥

नसे एक ना दूसरें जासि कांहीं । नहोनी असे सर्व-
ही सर्वदाही ॥ जया रूप ना नामही सोसवेना । त्या
नाटकें दाविले लोकनाना ॥ ५४ ॥

अपा हा तुका कौतुभी आपरूपी । नसेना असे ना-
तुडे वागजरूपीं ॥ जया लक्षिता लक्ष मध्येचि वीरे ।
बहू तर्क मिद्धांत होती फरारे ॥ ९५ ॥

प्रकाशें जयाच्या दिसे सर्व कांहीं । दिसे देखतां
तोचि होऊनि नाहीं ॥ असा नाटकी लाववी सूत्रधारा ।
लिला विग्रही पूर्ण कामावतारा ॥ ९६ ॥

जेणें निर्मिलें त्रिदशा ब्रह्मयासी । पर्दी स्थापिलें कार्य
सांगानि त्यासी ॥ महर्षी ऋषी जाचिया नीजसत्ता ।
करीती सदा यज्ञयागादि संस्था ॥ ५७ ॥

जेणें निर्मिलें सर्व संकल्प मात्रें । विकल्पेंचि नेदी
उरो त्या स्वतंत्रें ॥ जयाची मता नेणती देवती-
न्ही । नलक्ष्ये कदा त्यातरीही वसोनी ॥ ५८ ॥

दिसे दर्पणीं तें असे वेगळेंचो । दिसे देखतें होउनी
त्यासि तेंचो ॥ तसा हा तुका सर्वलक्षा निराळा । असे
दाउनी देखतां तोचि लोळा ॥ ९९ ॥

नव्हेची कदा वेगळा आपरूपा । रूपातीत हा न
देखे आपआपा ॥ त्यासी कसें नामरूपासि आणू ।
गुणातीत त्याचे कसे गुण वाणू ॥ ६० ॥

अनूलक्षितां लक्ष्य जेयें पुरेना । नवे जाणिवा जाण-

तां जाणवेना ॥ अनुमान दृष्टांत नाही जयासीं । प्रमा-
णासि कैसेनि आणू तयासीं ॥ ६१ ॥

येथें सर्वदा मौन्य परादिकचें । कळे रूप तर्कातरा
केवि त्याचें ॥ नये जाणिवा बुद्धिच्या जाणण्यासी ।
जया चिंतितां चित्त नुरेचि शेषीं ॥ ६२ ॥

स्वलीळाचिहा रूप आरूपधारी । कगी कौतुकें नित्य
जो निर्विकारी ॥ धरी वेश तोहीच नानापरीचे । परो
वेगळा नातळे रूप त्याचें ॥ ६३ ॥

भवरोगिया नित्य आरोग्य कर्ता । असा हा प्रभू
सर्व सामर्थ्य धर्ता ॥ जया ज्ञान वैराग्य सेऊनि राहे ।
महा यश औदार्य ऐश्वर्य पाहे ॥ ६४ ॥

क्षमा लक्ष्मी नित्य अंकीत ज्याची । पदा सेउनी अ-
र्चनी नित्य अर्ची ॥ जयाच्या रूपा देखतांची अनंगें ।
तनू जाळनी पुत्र जाला निजांगें ॥ ६५ ॥

जेणें निर्मुनी कोटि ब्रह्मांड माळा । अलिप्तचि रा-
होनियां त्या निराळा ॥ कसी रोमरंध्रीच पाळी ढिसाळ ।
नव्हे पार ऐसीं विशाळे सुगोळें ॥ ६६ ॥

असे रूप मंडीत पूर्णांश जैसा । चतुर्भूज हा बाहिजे
त्यासि तैसा ॥ करीं वागवी मोहरी शृंग पावा । घनः-
श्याम हा लक्षि तूं भक्तिभावा ॥ ६७ ॥

धरी मस्तकीं मुकुटीं मोरपीसा । असे कस्तुरी रेखि-
ला भाळ तैसा ॥ वरी कुंडलें शोभलीं दिव्य कर्णी ।
विराजे गळां कौस्तुभु सर्व लेणीं ॥ ६८ ॥

असानी असा दिव्यरूपीं सदा हा । अहंगी लपेना

ढळे भास तेव्हां ॥ असे भाविका सर्वदा सर्व देशी ।
नसे नास्तिका नास्तिवादेचि त्यासी ॥ ६९ ॥

असे च्छ हा कच्छ वराहरूपी । नृसिंह खुजा
फर्शधारी प्रतापी ॥ धरी वीजयी चापपाणी बिराजे ।
अनूजोप वेष्टित वायो तनूजे ॥ ७० ॥

जेणें सांडुनी भद्र सिंहामनासी । वर्नी शोधिलें राक्षसां-
च्या मुळासी ॥ जेणें देवही बंदिचे मुक्त केले । महा
पातकी मुक्तिस्थानासि नेले ॥ ७१ ॥

तसाची व्रजीं गोपवत्सांसि पाळी । करी गोपिका
मेढवूनी धुमाळी ॥ स्वभक्तांसि पाळूनि दुष्टां निपातां ।
असे बौध्यरूपी न बोलोनि अंती ॥ ७२ ॥

पुढें यवनालागि हा धूमकेतु । कलंकी धरी नाम
विरुयातवंतु ॥ कृतायुग धर्म प्रकाशील जेव्हां । कली-
दोष वारूनियां सत्य तेव्हां ॥ ७३ ॥

जया चिंतितां चित्त चैतन्य होतें । जया अर्चितां
सर्व सामर्थ्य येतें ॥ जया पाहतां पाहणें तोचि होये
जया ध्यासितां ध्येय ध्यातां न राहे ॥ ७४ ॥

तमूचि जसा दीपका सन्निधानें । प्रकाशेचि होऊनि
राहे समानें ॥ नसे फेडणें नेसणें त्यासि कांहीं । स्वतः
सिद्ध नेणें उपाधीस तेही ॥ ७५ ॥

स्वदेहींच उणीं जसा तंतु काढी । तयासीच खेळो-
नियां शांघ्र मोडी ॥ तसा स्वामि हा विश्वविस्तार हातो ।
पुन्हा आपणामाजि त्या सांठवीतो ॥ ७६ ॥

जसा सूर्य हा व्योमिचा व्योमि राहे । प्रकाशे परी

विश्व तो दाविताहे ॥ नियंता तसा सर्वदा आपरूपी ।
न भासोनि भासे तोचि तो सर्वव्यापी ॥ ७७ ॥

सुवर्णाच जाले अलंकार पाहे । परी आंतु बाहेरि
सोनेचि राहे ॥ जसा पट तंतुचि होऊनि ठेला । तसा
श्रीहरी विश्व नहोनि ठेला ॥ ७८ ॥

जयालागि दूजेपणाचा अभावो । कदापी नसे नाम-
रूपासि ठावो ॥ तेणें आपणामाजि हें दाखविलें । बहू
होउनी आपणा रंजविलें ॥ ७९ ॥

नव्हे एक अनेक कांहींच ऐसा । माये उपाधीक
दावी तमासा ॥ स्वयें देखुनी देखतां त्यासि रीझे ।
निजानंद रूपीच ऐसा निराजे ॥ ८० ॥

विचित्राकृती मंडपामाजि चित्रें । बहू भासती दीप-
ज्योती विचित्रें ॥ परी ते दिसे दीपज्योतीच पाही ।
तसा एक आत्माचि हें विश्व नाहीं ॥ ८१ ॥

स्वतःसिद्धची स्वामि माझा तुकावा । तुकातीत हा
नातुळे रूपनावा ॥ निळा निय सर्वातरीं त्यासि पाहे ॥
तया चिंतनीं तोचि होऊनि राहे ॥ ८२ ॥

तमारी कधीं अंधकारासि नेणें । स्वयें स्वप्रकाशासि
कैसेनि जाणें ॥ तसा सद्गुरु देखे ना बंधनासि । स्वयें
भुक्त हें केवि मानेल त्यासी ॥ ८३ ॥

असे मुक्त तो मुक्त सर्वासि दखे । जसें अमृतें ने-
णिजे मृत्युदुःखें ॥ तसा ज्ञानिया दृश्य जें त्यासि नेणें ।
स्वयें ज्ञानि मी हेंहि कैसेनि जाणे ॥ ८४ ॥

दिसे भास आधाच तो सत्य नाहीं । तया होत

जातें न भासे कदाही ॥ असा हा तुका नित्य आनंद-
रूपी । असे नित्य तो नित्य आपस्वरूपी ॥ ८५ ॥

जया भेद हा नाढळे चित्प्रकाशें । अमेदी तया कोण
आस्था विशेषें ॥ नये एक आनेक देही मनासी । नि-
जात्माचि मी हें नुरे भान त्यासी ॥ ८६ ॥

असे सर्वदा नित्य आनंदवासी । तया विषयीं कोण
गोडी विशेषी ॥ चकोरें जसा चंद्र अमृत चाखे । तसा
तो कदा पंक तोया न तोखे ॥ ८७ ॥

जेणें भोगिलें सर्व ऐश्वर्य अंगें । तया दुर्भरत्वीं कसें
चित्तरंगे ॥ जेणें संपत्ती त्यागिली निश्चयाची । तया
कोण गोडी भिके जावयाची ॥ ८८ ॥

जयाचे घरीं लक्षभांडार कोटी । करावी मजूरी कशी
त्यासि ऊठि ॥ तसा रातला तो निजात्ममुखासी । कसा
तो रिझे क्षुल्लका भोगण्यासी ॥ ८९ ॥

जयाचे घरीं नित्य कैवल्य नांदे । तया दुःखदारिद्र्य
कैचीं प्रमांदें ॥ जया जोडली संगती भास्कराची । तया-
घालणी केवी घाली तमाची ॥ ९० ॥

जेणें सर्व रंगासि सोडूनि दिलें । असंगासि चित्ता-
सनीं बैसवीलें ॥ तया भेद भ्रांतीस ठावोचि नाही ।
जनीं वीजनीं वर्ततां सर्वदाही ॥ ९१ ॥

जेणें सद्गुरू अर्चिला ज्ञानदाता । तया भ्रांतिचा नाढळे
लेश आतां ॥ जेणें अक्षयी भाक्षिलें अमृतासी । कदा
मृत्युवार्ता न बावी तयासी ॥ ९२ ॥

जया वैद्यराज सि देखोनि जाती । महारोग ते औषधें

कैवि राहती ॥ जसा मारुती देखतांचि पिशाच्या । घडे
भंगणी अंतरी धाक त्याचा ॥ ९३ ॥

नव्हे सद्गुरु सन्मुख भेदु तैसा । तमासीपुढें लेश
अंधारु जैसा ॥ जनीं बीजनीं एक आत्माचि होय ।
तरंगा जसे व्यापुनी सिंधु तोय ॥ ९४ ॥

जशा सारुपा दीसती तोयगारा । परी त्या कदा हो-
तिना भिन्न नीरा ॥ तसे सद्गुरु स्वामि हे संतमूर्ती ।
अनूकार ते सस्वरूपानुवृत्ती ॥ ९५ ॥

जसा कर्पुरु फर्दळगर्भ होये । परी व्योमिचा प्योम
होऊनि ठाये ॥ तसे हे जनीं भासती जीवभेद । परी ते
सदा सस्वरूपीं अभेद ॥ ९६ ॥

पर्जन्यां असंख्य वर्धती बिंदुधारा । परी एक वांचू-
नि कैचा पसारा ॥ जसे तोय तें तोयची आदि अंतीं ।
तसे चित्स्वरूपीं जीव होती जाती ॥ ९७ ॥

जयालागि तूं धुंडिसी जीव येथें । तरी धुंडिसी कासया-
लागि तीर्थें ॥ बरीं चूकले ठेवणें त्यां विदेशी । कसें
लामसी चाळितां भूमिकेसी ॥ ९८ ॥

ह्मणे दीपज्योती प्रकाशासि दावा । पुढे गूळगोडी
न जाणे स्वभावा ॥ जसें चोजवी व्योमस्थान रहाव्या ।
तसा लक्षिसी दूरि आत्मा पहाव्या ॥ ९९ ॥

असें सन्निधी त्यासि कां नेण होसी । गिरीकुहरीं
वस्ती त्या कासयासी ॥ मृगूनाभिचा गंध शुद्धीसि नेणें ।
तया धुंडितां आठवी कैवि जाणें ॥ १०० ॥

रवी कीर्ण निवाहुनी दूरि कैचे । तया पाहतां तेंचि

स्वरूप त्याचें ॥ तसा तूंचि तूं आपणामजि पाहे ।
नको भ्रंश बुद्धीसि घालूं अषापे ॥ १ ॥

जें जें देखसी देखणा तूंचि त्याचा । सरे देखणें
साक्ष तूं देखण्याचा ॥ नसे तूजवांचूनि कोठेंचि कांहीं ।
नको साधनाचे पडो व्यर्थवाहीं ॥ २ ॥

असे तुंबरे आणिका प्रत्ययासी । तया जाणतां तेचि
होऊनि ठासी ॥ नसे यासी आयास कांहीं बळाचा ।
तया पाहतां तोचि सोशील माचा ॥ ३ ॥

जया चिंतितां चित्त नाहींच होये । जया आठवीतां
मनासीच खाये ॥ जया अर्चितां अर्चनातें न साहे ।
स्तवीतां जया स्तवन ऐकाड राहे ॥ ४ ॥

गुरू हा कसा थोरिवे आकळेना । लघूही नव्हे दृश्य
जातां मिळेना ॥ असो हें जसें मानिलें तेंचि त्यासी ।
नये दावितां देखतां लोचनासी ॥ ५ ॥

लघू तो बहू मान्यता साहवेना । गुरू बोलतां जाण्य
अंगीं दिसेना ॥ गुरू ना लघू नोहनी कांहीं ऐसा ।
असो ज्यापरी स्वामि राहिल तैसा ॥ ६ ॥

नमो ऐसिया सद्गुरू निर्गुणासी । परी नाकळे काय
वर्णू तयासी ॥ जया रूप ना नाम कोठें दिसेना । तया
लक्षितां लक्ष पुरों शकेना ॥ ७ ॥

बहू हा दुरी अंतरीं सर्वजीवा । जिवा नातळो नि-
श्चिकारी स्वभावा ॥ जसा भाविला त्यासि तैसाचि होये ।
दिसोनी बहू सस्वरूपींच राहे ॥ ८ ॥

चिदाकाशिंचा भानु प्रकाशकर्ता । उदेला सदा अस्तु

ऊदोने होता ॥ जेणें ग्रासिलें मोहरात्रीस पाहीं । अहं-
लिमीरा ठाव कोठेंचि नाहीं ॥ ९ ॥

निशी चांदणें हाचि गीळोनि ठेला । मनोचांदही
हारपोनीच गेला ॥ प्रकाशापुढें आन कांहीं दिसेना ।
असे तोचि तो भाव्यभावा उरेना ॥ १० ॥

अणूमात्र बीजीं समग्रुचि जैसा । लपाला वढूं कांहीं
नाहींच ऐसा ॥ जयीं अंकुरेसीं निवे बाहेरी तो । तयीं
नाकळे गगनचुंबीत जातो ॥ ११ ॥

पुन्हा मोहितां बीजमात्रांचि राहे । अव्यक्तीं तसें
विश्व नाहींच होये ॥ तरी व्यक्त अव्यक्त हा चेतवीता ।
गुरू स्वामि हा सर्वसर्वा नियंता ॥ १२ ॥

जसा अमकाष्टी काष्ट नेणचि त्यासीं । धरी उन्नती
तोचि जाळी तयासी ॥ मग आग्नि ना काष्ट होऊनि
राहे । तसा सद्गुरू स्वामि हा वर्तताहे ॥ १३ ॥

तयाचे पर्दी चित्त हें लीन जालें । नव्हे भिन्न त्या
समरसीं भिळालें ॥ अकस्मात हा लाभ योजूनि आला ।
गुरू नीळयासी तुकोस्वामि जाला ॥ १४ ॥

अनुष्ठान तें तें अहंतेसि मूळ । होऊनी पुढें मोह
घालील जाळ ॥ बहू श्रूतता देउनी जाणिवेसी । नेदि
आतळो सखरूपासुखासी ॥ १५ ॥

बहूसाल ज्ञानें बहू जाणिवेचा । बहू स्फुंद होतो
बहू मान्यतेचा ॥ कधीं पावसी शांति सूखासि आतां ।
न देखोनि विश्वीं त्रिदश नियंता ॥ १६ ॥

जयाचेनि या सर्व दिसे असे ही । जयाचेनि चळे

ढळे सर्व कांही ॥ असा अंतरांचा सखा नेणसी कां ।
जयाचेनिया तूंचि तूं माजि नाका ॥ १७ ॥

जेणें वाणस्तंभा धरीलें नभासीं । जळामस्तकीं थाव-
रीलें महीसी ॥ जेणें चंद्रसूर्यादि नक्षत्र माळा । नभीं
चालवील्या अंसभाव्य लीळा ॥ १८ ॥

जयाचेनि हे प्राण अपान देहीं । सदा वतेंती चा-
ळिती इंद्रिया हीं ॥ जेणें न मिळे सोडिती त्याचि वेळा ।
नुलवूनि आज्ञा मती त्याचि काळा ॥ १९ ॥

असा सर्व सत्ताधीश त्रीजगचा । त्रिदशाजना मान-
वा राक्षसाचा ॥ जयावीण हें न चळे आणुरेणू । निमि-
ष्योनिमिष्या जयाचें प्रमाणू ॥ २० ॥

सदा सर्वरूपी सदा सर्वव्यापी । न सीवोन सर्वांतरीं
पुण्यपापी ॥ जयामाजि तैसाचि होऊनि ठाके । अलि-
प्तपणें आपरूपीच थोके ॥ २१ ॥

समग्रचि हा जेथिचा तेथ राहे । परी एक अंश
जगा स्पर्शताहे ॥ जसा भानु हा व्योमिंचा व्योमस्थानीं ।
वसोनी जगा स्पर्शतो रश्मिकीर्णों ॥ २२ ॥

जळीं हा स्थळीं कार्ष्टि पाषाणिं आहे । सदा सर्वदा
जेथिचा तेथ राहे ॥ कसा लाववी हा कळासूत्रधारी ।
करी नाटकें चाळि प्राचीन दोरी ॥ २३ ॥

असे स्थावरीं जंगमीं सूक्ष्मदेहीं । असे षोकळीमाजि
नभी मही हीं ॥ जयावीण हे रिक्त कांठें असेना । त्या
नेणती भाविती लोक नाना ॥ २४ ॥

विहारशय्यासर्नो भोजनीं ही । वसे स्वप्नतुर्यादिका

अंतरां ही ॥ अणूणव्यापी नव्हे त्यापरीता । असे सर्व-
दा सर्वही हा निरुता ॥ २५ ॥

अदिद्यांतरां हा सुविद्यांतरां ही । महद्ब्रह्म व्यापूनि हा
सस्यकीही ॥ वसे उत्तमादीक अंत्येज जाती । अनस्युत
हा जन्मजरा क्षयांती ॥ २६ ॥

बहू दाउनी स्वर्वसंसारमाळा । जिवा भोगवी भांग
प्राचीन वेळा ॥ जिहीं अर्चिलें कर्म ज्या ज्या विलासें ।
तया नंभिलें सुखदुःखासि तैसें ॥ २७ ॥

असा हा जनीं वाजनीं सर्व दाता । तयासी भजे रे
करी होंचे आतां ॥ नको वसिळूं सर्वथाही तयासी ।
धरी अंतरां सद्गुरूतुकयासी ॥ २८ ॥

बग लाभ हातासी हा आजि आला । मनी सद्गुरू
तुकया माठवीला ॥ तयाचेनि भोजें निळा नाचताहे ।
जनीं वीजनीं तोचि सर्वत्र पाहे ॥ २९ ॥

तया वेगळें आन कांहीं दिसेना । जडोनि तया
राहिला तो वळंना ॥ निळा स्वर्गसुखासि ही पात्र जाला ।
पदीं तुकयानें तया ठाव दीला ॥ ३० ॥

मनीं चितिलें आजि तें प्राप्त जालें । जुनें ठेवणें
हस्तकीं सर्व दीलें ॥ असा हा तुका सर्वदानी उदार ।
नुपेक्षा जयाचा करी अंगिकार ॥ ३१ ॥

तसा पाहिजे एक विश्वास गांठी । अनन्यासी तो
सर्वथाही न लोटी ॥ जया बोधिलें त्या नुरे भ्रांति-
लेशु । जनीं वीजनीं जेटवी त्या परेशु ॥ ३२ ॥

करी आपणासारखें ज्यासि पाहे । चिदानंद बो-

धेच टेऊनि राहे ॥ ह्मणोनि तुका हाकर साध्य आतां ।
निळा निश्चयो सांगताहे समस्तां ॥ ३॥

नका तुक्यासी कंदा भेद मानूं । असे जीव जीवी
सदा तो समानू ॥ नभा व्यापुनी आणुणु प्रकाशें ।
असे व्यापुनी सर्वही तो निजाशें ॥ ३४ ॥

जया आर्चिती देव तेतीस कोडा । महर्षि ऋषी तापसी
मेरुपाडी ॥ महा साधनी योग जो का दुवाडे । तोहि
साधिती योगियाचे चि चाडे ॥ ३५ ॥

नका साधनें ही तुह्या आड आणूं । पहा सर्व
सक्षा निजात्मा सुजाणू ॥ तया पहातां पहाणें तोचि
हेतो । तया तोचि भासं नुरे देहस्फूर्ती ॥ ३६ ॥

न दीसेचि तो देहबुद्धी पहातां । अभेदी दिसे तोचि
तुह्या अतोता ॥ नसे ना दिसं देखणें त्यासि दोन्ही
तरी तो पहा तोचि त्यानें मिळोनी ॥ ३७ ॥

नुरे देखतां दीसणें ज्यासि बाप्पा । तया सद्गुरू
बोलला पूर्ण कृपा ॥ जया सर्वथा जणिवीचा विठाळू ।
तया भेटला सद्गुरू हा कृपाळू ॥ ३८ ॥

नुरे भेद अभेद ऐसाचि जाला । निज नंदरूपी सदा
तो मूराला ॥ स्फुटद्रुप मी देही नूठाच उभी । नव्हे
सर्वसाक्षी निजात्मा निजात्मी ॥ ३९ ॥

तयाचे पदीं नित्य कैवल्यरसी । पुढें तिष्ठती आ-
णिमाशिक दासी ॥ तेथें मुक्तिमोक्षासही कोण पुस
जया सद्गुरू बोलला चित्प्रकाशें ॥ ४० ॥

गुरू माऊली साऊली हे अनाथा । स्नेहाकूपणें

पुरवी सर्व आस्था ॥ अथ या दिना पाजुनि प्रेमान्हा
कशी रक्षेते अंगसंगीं अभिजा ॥ १४१ ॥

जयाचीक्रिया नित्य आनंदकारी । जयाचीक्रिया सर्व
दानिर्विकारी ॥ जयाचीक्रिया आवडेपांडुरंगा । जयाची
क्रिया भोगवी सोख्यभोगा ॥ ४२ ॥

जयाचीक्रिया सत्य संकल्पपाळी । जयाचीक्रिया नि-
त्यपरादिवाळी ॥ जयाचीक्रिया भाविका सौख्यदाती ।
जयाचीक्रिया मान्यसंतीं महंतीं ॥ ४३ ॥

जयाची क्रिया अमृता जीववार्ता । जयाची क्रिया
भास्करा मीनि दाती ॥ जयाची क्रिया नीववाते मयंका ।
जयाची क्रिया सत्यबोधात लोका ॥ ४४ ॥

जेण भक्तिवीरक्तिज्ञानासि ठावो । करूनी बरा दा-
विळा हा उपावो । जेण सत्यसनातनि वस्तु केली ।
याणूनि जन प्रत्यया दाखवीली ॥ ४५ ॥

असा हा तुका नित्य कैवल्यदानी । असे दावितो
तत्त्ववाक्यें वदोनी । जनीं फडिळा देहसंदेह माझा ।
नमो एंसिया सद्गुरू स्वनिराजा ॥ ४६ ॥

जेण रासक्रिदामिसें गोपिकांसी । दिलें सौख्य आलभ्य
जें कां महर्षीं ॥ जयाचा नये लेश ब्रह्मादिकांतें । तपीं
साधितां नातुदे शकरांतें ॥ ४७ ॥

नव्हे काम तो भग रतोसुकचा । निज नंद तो
वोपिला अंतर्यामी ॥ नयालागिं शूकादिकें धुंडितार्ता ।
सदा संतही अंतरीं इच्छिताती ॥ ४८ ॥

तुका सद्गुरू सर्व भागी विरागी । असे तेंचि होऊ-

ना त्यातेंचि भोगी ॥ तया आचिंती त्यासिहा लाभ होतो । निळा सद्गुरु तूकयासीचि ध्यातो ॥ ४९ ॥

जयाचे मनी तोचा अध्यास लाग । स्वयें होतसे तोचि तैसा नजांगे ॥ जसें कीटकी भुकुटीलागी जालें । तसें नाळया तूकयानोंचि केलें ॥ ५० ॥

जया पूर्ण आस्थानिजात्मा पहावा । तिही लक्षणी हा तुका ओळखावा ॥ जेणें पाहिलें सद्गुरु तूकयासी । तेणें पाहिलें सत्य निजात्मयासी ॥ १५१ ॥

असे देहचतुष्टयाही निराळा । मना बुद्धि ते नतळोनी स्वलीळा ॥ तया पाठवें हेंचि वाटे जयासी । तेणें पहावें सद्गुरु तूकयासी ॥ ५१ ॥

जेणें देवद्वीजांसि संतुष्ट केलें । जेणें यज्ञयागादिकां तोषवीलें ॥ विबुधादिकां नित्य आनंद केला । नमो सद्गुरुच्या अशा त्या पदाला ॥ ५२ ॥

आशीर्वाद ज्याचा महा लाभ देतो । निजात्मरूपा तत्क्षणीं मेळवीतो ॥ जेणें ठेविला मस्तकीं हात पूरे । पळे मोह अंधार तो पैल मेरे ॥ ५४ ॥

जेणें दीधलें सौख्य तें नित्य वाढें । त्वरें तत्पदा भेटवी त्यासि कोडें ॥ महानंद आनंद तो भोगवीत्या । जयाची कृपा पाववी सत्यसत्या ॥ ५५ ॥

जेणें पाहिलें ज्यासि कारुण्यदृष्टी । तया दाविली आत्मरूपेंचि सृष्टी ॥ पुन्हा त्या नुरे देह संदेह काहीं । केलें आपणासारखें त्यासि पाहीं ॥ ५६ ॥

हृदयावकाशें परहूनि परते । असे व्योम जें शून्य

त्याही अरौतें ॥ महाशून्य चिदाक्षरीचां आदियू । तयां
भेटवीताचि आत्मा सतंतु ॥ ९७ ॥

जयाच्या प्रकाशा नभे पारलेखावे उरो अन्तु ना
ग्रहणर्हा सांजऊका ॥ तया आत्मया सद्गुरू स्वामि-
यासी । नमस्कार भद्रा सदा तुकयासी ॥ ९८ ॥

जेणें बोधिला बोध मीळो सकेना । जेण दीधला
स्वः नभव तो टळेना ॥ जेणें दाविला तोचि दृष्टि स राहे ।
निजात्मप्रकाशाचि सर्वत्र पाहे ॥ ९९ ॥

तया सद्गुरूस्वामिनी काय दऊं । उतीर्णासि कांहीं
न दीसे उपाऊ ॥ मुळी पाहतां मीहि माझें दिसेना ।
तया तोचि आता पदीं मी अभिन्ना ॥ १०० ॥

बरी स्त न नंद्या करूं देवपूजा । नसे यज्ञयागादिकीं
भाव दूजा ॥ बरा सद्गुरू सर्वरूपीं विलासे । जयामाजि
तैसाचि भासी अभासे ॥ १०१ ॥

जया आदिना अंत कोठेंचि नाहीं । नसोनी असे
सर्वदा सर्व देहीं ॥ जया पाहतां दृष्टि पुरीं शकेना ।
अणूनाजिही लोक व्यापुनि नाना ॥ १०२ ॥

जेणे ऊठिला भानु मेळोचि नेणें । प्रकाशी जगातें
स्वतेजें स्वकीणें ॥ जेणें ताविला अग्र हो तो निघेना ।
कदा उष्णता य गुनी तो वसेना ॥ १०३ ॥

जेणें जीवनें भरिल्या तीयरासी । पुरोनी जगा ऊरला
तो विशेषी ॥ जेणें बोदिला मंडपू या नभाचा । नसे
स्वभ ना दोर काहींच साचा ॥ १०४ ॥

जेणें अंतरिक्षाचि नक्षत्रमाळा । कशा लोंबवील्या

करिती झळाळा ॥ जेणें सोमहा अमृताचाचि अशी ।
भरील्या कळा नीववीतो जगासी ॥ ६५ ॥

जेणें हीमवंतु हिंवाचाचि केला । न तापेचि तो सीत
होऊनि ठेला ॥ जेणें पृथ्वीयेसी क्षमत्वासे दिलें ॥
जळामस्तकीं आचळू स्थावरीलें ॥ ६६ ॥

जेणे नीर हें काय पीळोनि केलें । न सांडी उण्ण
त्या अग्नीसी काय दालें ॥ जेणें सूर्य प्रकाशिला कास-
यानें । न लक्षेचि देवामहर्षींसि ध्यानें ॥ ६७ ॥

असा स्वामि हा सर्व चातुर्धसिंधू । त्या नेणरी हे
केमे बुद्धिमंदु ॥ त्या सद्गुरूच्या न लागोनि पाया ।
वृथा धाडिला जन्म केला अपाया ॥ ६८ ॥

पुढें जन्मजरा असंख्यात व्याधी । असे मृत्यु हा
नेणती पावबुद्धि ॥ मरोनि स्वयें जन्म वेऊनि यावें ।
पुढें यातनेलागिं सिद्धच व्हावें ॥ ६९ ॥

महा दुःख तें मातरोदरपंकीं । वमोनी असावें नव-
मास नकीं ॥ महा दुःख तें जन्मघाळीं जियातें । नव्हे
निर्मती नाचले युक्ति तथें ॥ ७० ॥

असे लक्षचैत्र्यासिचा होत फेरा । तरी नेणवे भा-
ग्यमंदा गव्हारा ॥ नुका सद्गुरू सिद्ध सांडोनि ऐसे ।
भंव भोगिती नित्य नवेचि कैसे ॥ ७१ ॥

जया सद्गुरू नीज वाक्याचि सवे । स्वयें तत्पदा
जाउनीयां मिळवें ॥ असा तो सखा दूरि नहींच कोठ ।
जया पाहसी त्यांतरी तोचि भेटे ॥ ७२ ॥

जया एक ना दूसरे ध्यान नाही । सदा सर्वदा सर्व

अंतर्ग वाही ॥ असा सद्गुरू तूक्या शरण जारे ।
होती तूंचि तूं सर्वप्रापी तसांगे ॥ ७२ ॥

न लागे तुजें योगयागी बसावें । आहेसि जसा तेंचि
अभोनि व्हावें ॥ न लागे तुजें भोगणें त्यागणेंहि । न-
लागे दुरी गम्य देशांतराहीं ॥ ७४ ॥

असा मृगमु पंथ या तूक्याचा । नव्हेची कदा आ-
दरू साधनाचा ॥ जयामाजि तैसेंचि होऊनि जावें ।
तया बोधितां सर्व होईल ठावें ॥ ७५ ॥

नसे दक्षणापूजनाची अपेक्षा । जया सर्व पदार्थ
जाती उपेक्षा ॥ न घेऊनि कांहींचि ऐश्वर्य देतो । स्ववें
आपणासारखें त्या करीतो ॥ ७६ ॥

जयाचे आनंदासि नाहीं समाप्ति सदा सर्वदा दुल्लभ
जो अनार्थी ॥ जाया एक मी दूसरें हें उरेना । जया-
माजि तैसाचि होऊनि नाना ॥ ७७ ॥

असे वैसला तेथुनी सर्व देशा । असे पूरला वायु
सर्वत्र तैसा ॥ जया दूसरें भोग्य कांहीं दिलेना । स्वयें
भोग्य भोक्ताहि देहीं असेना ॥ ७८ ॥

जया सद्गुरू पूर्ण कारुण्य दृष्टी । असे वोळला
तोचि सभाग्य सृष्टी ॥ तया जन्म जन्मांतरी येत जातां
अशंकाचि नाहीं जशी स्वप्नऽवस्था ॥ ७९ ॥

तया होउनी जन्म ठावाचि नाहीं । असे कीं नसे
नाठवे होहि कांहीं ॥ जया येतजातां नसे जन्मखंती ।
असे तूंचि असे स्वरूपानुवृत्ती ॥ ८० ॥

अशा सद्गुरूच्या कृपा वैभवानें । वरीला जसा

सूर्यप्रकाश कीर्ण ॥ सभाधन चित्ता सदावर्द्धदाही ।
तया काय व्हावें कदा भान नहों ॥ ४१ ॥

स्वधृत्वासुखानी लिगटोनि ठेका । सदा अंतरी बाहेरी
तो निवाळा ॥ नेणें मस्यक आदि ब्रह्मादिकांसी । सम-
त्वेचि पाहे नमानी विशेषी ॥ ४२ ॥

नव्ह इंद्रचंद्रादिका लाग जयें । तया पावला तत्पदा-
लागि तेथें ॥ जयें जाणणें नेणणें हें असना । तामा-
जि तेंचि दुर्जे ऊससेना ॥ ४३ ॥

नस मीच येथें सर्व स्थैर्य पाही । असे मीचि हें
सर्व जाणोनि पाही । असे निश्चयें सद्गुरूचेनि मूर्खें ।
धरी एक पक्षास राही स्वसूखें ॥ ४४ ॥

जरी सर्वही तूंचि जालासि बापा । तरी भुवभेदा
नयेची विकल्पा ॥ जरी नोहनी कांहींचि होंचि ठासी ।
तरी तू तया पावसी तत्मुखासी ॥ ४५ ॥

असें बोलिलों सद्गुरूच्या निरोपें । नसे चावळलों
कदा वावजखे ॥ बरें अंतरी हें विचारुनि पाहे । अ-
सत्यानि रीझों नको सांगताहे ॥ ४६ ॥

निळा सद्गुरूचाचि अंकीत झाला । पर्दा तूक्यानें
तया ठाव दीला ॥ असें बोधिलें तेंचि बोलून उठी ।
स्वयें जाणण्या नेणण्यातति गाठी ॥ ४७ ॥

बरें जाणोनि वेइजे हे महंती । सदा सत्य वाचार
शरी समस्ती ॥ निळा तो सदा नेणतें तान्हुलेंचि ।
परी बोलवी माउली तेचि त्याची ॥ ४८ ॥

जरी नेणतें बोवडे बोल बोले । तरी माउली मानवे

त्यासि डोले ॥ करी कोड म्हणे दिठावेल तान्हे । तया
साक्षे उतरी निंबलाणे ॥ ८९ ॥

वहू मक्त आनंत या विठ्ठलाचे । परी दुर्लभ शिष्य
जे सद्गुरूचे ॥ तयाच्या घरी दास्यकर्ता न भागे ।
आणी गोगिया तोय वाह निजांगे ॥ ९० ॥

जयाचे शिरी हात या सद्गुरूचा । तया दास्य मागे
प्रभू निर्जराचा ॥ ह्मणे तूमच्या संगे सखे रुपाये ।
तुम्हा सांडूनी आन कोठे न जाये ॥ ९१ ॥

गुरूचे पर्दी रंगले चित्त ज्याचे । करी सर्व साहित्य
येऊनि त्याचे ॥ कदा नेणती सद्गुरूवांचुनी जे । सखे
सज्जन सोयर तेचि माझे ॥ ९२ ॥

जया सद्गुरूभेवनी नित्य गोडी । पर्दी आर्पिती
सद्गुरूचेचि जोडी ॥ तया देउनी काय उत्तीर्ण होऊं ।
तयाचे किजे दास्य हाची उपाऊ ॥ ९३ ॥

असे देव आभारला हेचि बोले । गुरू सेवकाधीन
माझे जियाले ॥ महा सिद्धिसिद्धी कदा घेती ना ते ।
जया तुच्छ ब्रह्मांडिचे भोग ते ते ॥ ९४ ॥

जया मोक्ष मुक्तीचिही चाड नाही । विनासदुरूदा-
स्यवांचुनि कांहीं ॥ तयाचे घरी नित्यता म्या बसावे ।
ह्मणे श्रीहरी दास्य त्याचे करावे ॥ ९५ ॥

जया वास वैकुंठिचाही न माने । क्षिराब्धिसुखा न
घेती थोर माने ॥ महा भोग ते स्वर्गिचे नावडती । गुरू-
सेवनी त्या अमुराग चित्ती ॥ ९६ ॥

जिही मर्दिले कामक्रोधादिकांसी । अहंभाव निर्दळिले

निश्चयेसी ॥ जिहीं द्वेषनिदेसिही नीवटीलें । प्रतिष्ठादि
दंभादिकां बोळवीलें ॥ ९७ ॥

मनीं एक तो ठेविला नित्य बोधु । जिहीं तोडिला
सर्व आशासंभु ॥ सदा दास्य या अर्चिलें सद्गुरुचें ।
जिहीं ध्याउनि सर्वदा रूप त्याचें ॥ ९८ ॥

गरूचे पदीं निश्चयो नित्य ज्याचा । त्याचे घरीं दास
मी सत्य साचा ॥ असें श्रीहरी गूज सांगे रमेसी । ह्मणे
मी वसें सर्वदा त्याचिपासीं ॥ ९९ ॥

ह्मणेनि निळा सद्गुरुच्या पदासीं । जडोनिच
ठेला नव्हे भिन्न त्यासीं ॥ सदासर्वदा तूक्याचेचि ध्याना
नव्हे विसरू नाठवे देहमान ॥ १०० ॥

असें दूरि जें कां दिगंता परौत । त्या चिंतिता
तेंचि हें चित्त होतें ॥ ह्मणेनि तुका सद्गुरू हाचि
ध्यायीं । त्या पावसी सत्य याची उपायीं ॥ १ ॥

जसा रावणें द्वेषिला राम चितीं । समरीं स्वयें राम
झाला देहांतीं ॥ तसाचि स्वयें कंसही कृष्ण जाला ।
मनीं ध्यासितां तोचि होवोनि ठेला ॥ २ ॥

जसी काटकी भ्रगुटीलागि पाही । भयें चिंतिता तोचि
जाली स्वदेहीं ॥ ह्मणेनी भला हाचि अभ्यासयोगू ।
नसे घातु येथें करी लाभ चांगू ॥ २ ॥

निळा पावला सद्गुरूतूक्यासी । मनीं निश्चयें अट-
वीतां त्यासी ॥ वसे लोचनीं मानसीं तोचि आतां ।
जिहीं जीव जाला नहोनी परौता ॥ ४ ॥

धरीतां मनीं वाक्य या सद्गुरुचें । निळा लाभला

सौख्य त्याचे कृपेचें ॥ जनीं वीजनीं एक आत्माचि
देखे । न मानी दुजे खंड ज्ञानें न तोखे ॥ ५ ॥

बहु मत्तमतांनरें काय होये । थिना भाव तोही
दुव्हावोनि जाये ॥ तसे तर्कसिद्धांतही त्याचिंपरी ॥ जे
साधनें वाहवीताति दूरी ॥ ६ ॥

नव्हे अक्षरें घोकितां सौख्यलेखू । करी दंभमांजा
प्रतिष्ठे प्रवेशू ॥ तपें मंत्रयंत्रादि ऊपासनाहीं । बहु
देखणी लोटती ते प्रवाही ॥ ७ ॥

जरी आसनें नित्य एकांतवासी । करी प्राण आपान
नीरोधनासी ॥ त्यजुनी रस सेविती कंदमुळें । तरी
आत्मप्राप्तीसी ते ते निराळे ॥ ८ ॥

तयालागी त्याचा नको वाट आला । मनीं आठऊं
सद्गुरुतूकयाला ॥ जयाचेनि वाक्यें तत्त्वदेसीच भेटां ।
न लागे कदा सांडिमांडी अटाकी ॥ ९ ॥

निळा जाणोनी एक त्यातें न मानी । धरीलं जिवी
ऐकिलें तेंचि कानी ॥ जसें बोधिलें सद्गुरुतूकयानें ।
असे सर्व मंची त्यजी खंड ज्ञानें ॥ १० ॥

बरे तर्कवीतर्क ते दूरि केले । कृपासागरें भेदभ्रांतीस
नेलें ॥ निजात्मपदीं स्थापिलें नीळयासी । तुकासद्गुरु
बोळला हो तयासी ॥ ११ ॥

होतें गौप्य तें गुह्य भांडार दिलें । पदीं बैसवूनी
पदायोग्य केलें ॥ नव्हे वीसरू आठवू सत्य त्याचा ।
असा बोधिला बोध त्यासी सुखाचा ॥ १२ ॥

जया भोगितां तृप्तिही भूक लागे । पाहावेंचि वाटे

पहणें न भागे ॥ असे सर्वदा तोंचे कोंदोनि ठेलें । असे
अंतरी बाहेरी तेचि जालें ॥ १३ ॥

नय सांगतां रूप त्याचें कदाहो । कशा सारिखे
स्थासि दृष्टात नाहीं ॥ तया देखतां तोचि व्हावें निजांगें ।
असे रहिभकीणचि ते सूर्यअंगें ॥ १४ ॥

नसे भेद अभद ते केंवि दावू । जयालागि दूजे-
प्रणाचा अभाऊ ॥ नव्हे जाण जें कां स्वयें आपणासी ।
तया दुसरे काण जाणेल त्यासी ॥ १५ ॥

असे आंत बाहेरी त्यातें न देखे । जशी शर्करा गोडी
येते न चाखें ॥ तसें तेंचि तें जाण ना नेण ऐसें ।
नसोनि असे तेंचि होऊन तैसें ॥ १६ ॥

धरी नाम अनाम त्याची मिरासा । धरी रूप आ-
रूप जो चिद्विलासी ॥ धरी लोक अनेक त्या नात-
ळोनी ॥ १७ ॥

दिसे दाखवी जो निजांगें अकर्ता । भरी किर्तीचे
पुंज सर्वा विवर्ता ॥ जेणें निर्मुनी लोकलोकांतरासी ।
असोनी स्वयें नित्य तोहि उदासी ॥ १८ ॥

जया पाहतां नातळे लोचनार्ते । जया धुंडितां ना-
कळे जो मनार्ते ॥ नव्हे जो कदा दृश्य दृष्टा निजांगें ।
जया नेणिजे जाणिवेच्या प्रसंगें ॥ १९ ॥

जया आवडे भक्ति ते भाविकांची । जया नावडे
जाणिवा जाणिवेची । नव्हे जो कदा साधनाही अपैता ।
तया पाहतां तोचि सर्वा अतौता ॥ २० ॥

असा हा तुका सद्गुरुस्वामि माझा । जेणें कीर्ती-

ज्या उभिर्या दिव्य भूजा ॥ जया लक्षितां दृष्टि ही
त्या पुगेना । तरी पाहतां तृप्तिही वोसरेना ॥ २१ ॥

घनःश्याम हा नूनन् नित्य भास । असें जो जिवीं
तोचि बाहेरी दिसे ॥ असे सर्वादा सर्व व्यापी अरूपी ।
स्वये स्फुर्तितें स्फुर्ति तोचि आरोपी ॥ २२ ॥

असे दुरि ना अंतरी जोचि ऐसा । निळा चिंतोना
योजिला तोहि तैसा ॥ तया सद्गुरूच्या नमो पाद-
पद्मा । जसा भास्करी उत्सवु तोयपद्मा ॥ २३ ॥

नमीतां तया ठाव नुराचि रीता । वसे अंतरी मीही
तया अतौता ॥ निजांगें निळा तोचि होऊनि ठेला ।
तया आठवी तोचि होऊनि गेला ॥ २४ ॥

नमीतां नमण्यासी कोठेंचि नाहीं । तया तोचि नहो-
निया भिन्न कांहीं ॥ निळा कीं तुका भेद उरल केंचा ।
तुका ना निळा आदि ना अंत याचा ॥ २५ ॥

जया चिंतिता चित्त चैतन्य जालें । जया लक्षितां
लक्ष लागोनि गेलें ॥ जया ध्यासितां ध्यान ही मीच
जालें । पदा लागतां पादपद्मीं विरालो ॥ २६ ॥

नये सांगतां दावितां रूप त्याचें । नये उपमे तूक-
या तूक केंचें ॥ निघे शब्द त्याहि अरौता । दिसे
दृश्य अदृश्य त्याही परौता ॥ २७ ॥

असा सद्गुरू हा तुकोस्वामि माझा । नसे साम्य
तें पाहतां त्यासि दूजा ॥ तयाचे पदी रंगला नित्य
नीळा । तदाकारता पावला तो स्वलीळा ॥ २८ ॥

असे शक्ति चक्रावृत्ति या परौता । स्वलीळाचि वर्ते

करूनी अकृता ॥ जयानमिसं मी हें माझें कदाही ।
अरूपा रूपातीत तो सर्वदा ही ॥ २९ ॥

निळा रक्षिला नित्य सेवानुवृत्ती । अशिर्वाद देऊ-
नियां दिव्य स्फुर्ते ॥ हनीनाम गाऊतिया गूण वाचे ।
असे चिंतीनीं सद्गुरू तूक्याचे ॥ ३० ॥

नये जाणतां जाणण्याहि निराळा । न दिसे कदा
लक्षितां चर्म डोळा ॥ नये ऐकतां देखतां स्पर्शताही ।
नसोनि असे सव अंतर्ग बाह्यां ॥ ३१ ॥

अपे व्यापुनी सर्व आकाश जेसैं । परी नातळे
स्पर्शलें त्यासि तैमैं ॥ असे नाहीसा सर्व अंतर्ग बाह्यां ।
तया सद्गुरू व्यापकू सर्व कांहीं ॥ ३२ ॥

नसे वर्ण व्यक्ती परी सुंदगुरू तो । बहू दाउनी रं-
जवी जीववीतो ॥ परी आपरूपा समानूच राहे । अ-
नुमान दृष्टांत तोही न साहे ॥ ३३ ॥

नव्हे रक्त ना श्वेत ही पीतवर्ण । हरितु नव्हे जांब
ळा नीळ कृष्ण ॥ तया कासियासारिखें हो म्हणावें ।
अरूपा रूपातीत जो कां स्वभावे ॥ ३४ ॥

नयेना कदा जाइना दूरी कोठें । जयामार्जि तैसाचि
भासोनि भेटे ॥ असा सन्निधी ना दिगंतीं दिसेना ।
असोनी नसे लोक व्यापूनि नाना ॥ ३५ ॥

नसे दर्पणीं मूख दीसे खरेंसे । खरें देखेना आपणा
लागि जैसैं ॥ तसें दृश्य दाऊनियां वेगळेंची । न दीसे
स्वर्यें तेंचि तें आपणासी ॥ ३६ ॥

स्वसंवेद्य हेंही असे बद्धगांठी । असे अमृत अमृ-

तातें न घाटी ॥ स्वयें अग्न तो जालिना आपणातें ।
रवीतें रवी देखोनीच न वर्ते ॥ ३७ ॥

खरें तें खरें नेणिजे अविद्या । रिझेना असत्या ते
जाणा सुविद्या ॥ जसा नूगवे भानु त्या नांवरीती । उ-
देली घडे दीवसूची गमस्ती ॥ ३८ ॥

नसे वंदिलें सद्गुरूच्या पदासी । उणें काय अज्ञान
अज्ञान रासी ॥ असें जाणोनि आठवी नित्य त्याला
निळा चिंतनीं चिंतीतू तूकयाला ॥ ३९ ॥

गुरू बोलिजे ते गिरी पर्वतासी । लघू ते हळू भार
नाहीं जयासी ॥ तसा हा नव्हे सद्गुरूस्वामि माझा ।
हळू जाज्य नाहीं समार्जी समाजा ॥ ४० ॥

तयाचेनि बोधें निळा मग्न राहं । तयापाजिं तैसाचि
होऊनि पाहे ॥ जनीं विजनीं तोचि देखे तयासी । नि-
ळाही तसा त्याचिया सामरसी ॥ ४१ ॥

नसे मी येथें सर्वही तोचि जाला । जयामार्जिं तै-
साचि होऊनि ठेला ॥ दिसे देखतां तोचि त्यातें नि-
जांगें । तयामाजि मी तोचि तेणें प्रसंगें ॥ ४२ ॥

न भावीतही जाणिवे तोचि येतो । न चिंती तरी
चिंतनीं तोचि राहतो ॥ असे मानसीं चित्त चैतन्य
प्राणी । रसस्वादनीं लोचनीं तोचि घ्राणी ॥ ४३ ॥

त्वचाश्रोत्रही तोचि होऊनि ठेला । जिवांजीव व्यापू-
निही इंद्रियांला । जसी क्षारदा सिंधुतोर्यिंच राहे । परी
मेवमुखेंचि ते गोड होये ॥ ४४ ॥

प्रपंचू तसा सद्गुरूचेनि मुखें । परब्रह्म बोधोचि

होऊन ठाके ॥ नसे मी असे तेचि ते सर्व कांहीं ।
घटत्व जसे मृत्तिकेमाजी नाही ॥ ४५ ॥

दिसे दृश्य तें दृश्य माझ्या विकल्पें । स्वयें सत्य मी
मिथ्य माया अरोपें ॥ माया उपाधीक शीवत्व शीवा ।
अविद्या उपाधीक जीवत्व जीवा ॥ ४६ ॥

माया अविद्या उपाधी निरासी । स्वतःसिद्ध आ-
त्माचि तो चिद्विलासी ॥ जरी सर्व आत्माचि बोधासि
आला । प्रांचू तरी ऐक्यभावे निमाला ॥ ४७ ॥

म्हणे दृश्य दृष्टा नव्हे मी निजांगें । असे मूर्छांचा
मूळ निर्मात सोंगें ॥ घटाकाश जैसे मठाकारा भासे ।
उपाधीनिमित्तचि तें भिन्न दासे ॥ ४८ ॥

धरी मुख्य आकाश तें तेंचि पाही । उपाधीविनाशें न
भंगोचि कांहीं ॥ अळंकार होऊनियां मुख्य सोने ।
नव्हे भिन्न त्या वीकतां मोलमानें ॥ ४९ ॥

तसें विश्व हें एक आत्माचि जाला । तयामाजी मी
तोचि होऊनि ठेला ॥ म्हणोनी धरा पाय त्या सद्गुरूचा
मनीं ध्याउनी त्वामिया तूकयाचे ॥ ५० ॥

नव्हे आजिचा कालचा नूतनू मी । नसे रूप
आरूप नामीं अनामीं ॥ असें तें नये दावितांही दि-
सेना । नये सांगतां शब्द पुरों शकेना ॥ ५१ ॥

असें बोधिलें सद्गुरू तूकय नें । निजानंद देऊनि-
यां थोर मानें ॥ निळा त्या सुखें तोचि होऊनि ठेला ।
पदीं सद्गुरूचे विरोनीच गेला ॥ ५२ ॥

गुहारोनियां भक्त कारुण्यासिंधू । करें स्पर्शलें मस्त-

का दीनबंधू ॥ त्याचाचि नेणो फळोद्देश जाला । स-
वाह्यांतरीं तोचि कोंडोनि ठेला ॥ ५३ ॥

दिसं अंतरीं बाहेरी सर्व तोचि । जनीं बीजनीं ठाव
गिता नुगेचि ॥ जिवीं जीव जाला शिवीं शीव जाला ।
देहीं देह होवोनियां तोचि ठेला ॥ ५४ ॥

अळंकार जैसे सुवर्णचि जाले । परी सांडूनी त्यासि
नाहींच गेले ॥ तसा तोचि तो सर्व अंतर्ग बाहीं ।
निळा नामरूपासि ठावाचि नाहीं ॥ ५५ ॥

उठीं सागरीं लाट आनंत कोटी । परी जीवनूची
तया पाठिपोटी ॥ तसा तोचि तो व्यापितां व्याप्य
जाला । निळा आपणा भिन्न नाहींच केला ॥ ५६ ॥

मूर्ती तंतु एकचि आनतपट्ट । जरी भासलें त्यांतर्ग
तोचि स्पष्ट ॥ जसी मृत्तिका तेचि पात्रें अमूर्ते । तसा तो-
चि तो मी वृथा आपरूपें ॥ ५७ ॥

असा नाटकी तोचि विस्तारलासे । जनीं विजनीं
तोचि होऊनि भासे ॥ बहू लोक अनंत ब्रह्मांड माळा
निजांश दाऊनियां त्यानिशळा ॥ ५८ ॥

असा सर्व व्यापी परी त्या अनन्या । प्रत्यक्षचि
फोडोनियां भ्रांति दैन्या ॥ जसा चातकालागि आकाश-
विंदू । मूर्खीं वर्णनी फेडि तूपा समधू ॥ ५९ ॥

जया देखतां अंतरीं आर्त जैसें । त्यालुगि तैसें-
चि होणें निजांशें ॥ जसी व्यभिचो जेहें वसासी
पाळी । दुजें देखतां भस्म धावे कराळी ॥ ६० ॥

तया तो नसे आपुलें कीं परावें । परी पावती लोक

संकल्पभावे ॥ वरी प्रेमळा भेटि येऊनि देणें । तसें
नास्तिका नाहीं ऐसेंचि होणें ॥ १६१ ॥

दिसे दर्पणीं मुख ज्याचें त्यासीं । नसे दर्पणीं तें
असें त्याचि प सीं ॥ असें ज्या जसें त्यासि तैसेचि दावी ।
बरें वोखटें त्यासि तैसेचि भावी ॥ ६२ ॥

तसा जो जनीं वाजनींही पाहतां । ज्यालागि तैसाचि
ते विश्वकर्ता ॥ त्या देखिलें सत्य जें मानितती । तिहीं
देखिली दृश्यमायिक आंती ॥ ६३ ॥

जसा भक्त प्रल्हाद अर्की धरावा । तेणेंचि रूपें दै-
त्य चिरोनि घ्यावा ॥ असे भावना ज्यांतरीं त्यासि तैसा ।
उपाधीवरी स्फटिकूभास जैसा ॥ ६४ ॥

महद्ब्रह्म कोठी रोंमरंघ्रींच थारा । असा तो प्रभू आ-
णुमार्जी पसारा ॥ तये लक्षितां रूप कोणासि कैसें ।
विवुद्धांदिकां ब्रह्मयाही न भासे ॥ ६५ ॥

न दीसे कदा तोचि सर्वत्र देखे । न एके तरी सर्व-
ही तोचि एके ॥ नव्हे दृश्य सर्वासि भेटे । नये चाखतां
जेवितां तोचि धोट ॥ ६६ ॥

असे अंतरीं काय त्यासीं आणावें । न दीसेचि त्यातें
वसेंजी पाहावें ॥ नसे स्थान त्या भेटिसी कोंठे जाउं ।
नये जाइना त्या भवंडूं कीं ठेवूं ॥ ६७ ॥

न बोलोचि त्यातें कसे बोलवावें । न लक्षेचि त्यातें
कसें ऐकवावें ॥ न पाहेचि त्यातें कसें काय दावूं ।
न वेची त्या काय कैसेंनि देऊं ॥ ६८ ॥

न जायेचि त्यातें कसें बोलवीजे । न खायेचि

त्यांत कसें जेववीजे ॥ नसेना असे केंवि त्यातें पहावें ।
नसें अंग त्या काय म्यां लेववावें ॥ ६९ ॥

न लक्षेचि वाळा भुफला कदाही । असे जागतू
कीं निजेला स्वदेहीं ॥ घरीं कीं दुरीं कोण जाणेल
कैसा । जुना कीं नवा नित्य अनित्य ऐसा ॥ ७० ॥

असे निर्जिवू सजिवू हें कळेना । असे कीं नर्स पा-
हतांही दिसेना ॥ उभा बैसला कीं निजेला नळसे ।
तया काय कीजेचि पक्षे अपेक्षे ॥ ७१ ॥

नये सागरा कोठेही सांठवीतां । नये व्योम हें न्या-
वया ठाव रीता ॥ नये थावरीतां मही आन ठात्री ।
तसा आभराजूचि सर्वत पाही ॥ ७२ ॥

नलक्षे जया पाहतां लोचनातें । नये ऐकतां केवि
ऐको तयातें ॥ नये स्पर्शतां काय स्पर्शोनि घेऊं । नव्हे
भिन्न त्या भेटिसी केंवि जाऊं ॥ ७३ ॥

नव्हे जो कदा आपुला ना परावा । नसेना असे
व्याप्य अव्याप्य जीवा ॥ जया भेद अमेद लागो शके-
ना । तया केवि घेऊं त्यागितां त्यागवेना ॥ ७४ ॥

नये त्यागितां ना धरीतां कदाही । वसे सर्व व्यापू-
नियां सर्व ठायीं ॥ असा हा तुका काय तूकूं तयासी ।
तुकातीत तो तोचि तूके तयासी ॥ ७५ ॥

निळा राहिला नित्य चिंतूनि त्यातें । नसे वीसरू
तो निजांगींचि वर्ते ॥ असे जो सदा दूसरें ग्रासुनीयां ।
स्वयें ग्रासुनी जो असे आपणीया ॥ ७६ ॥

नसे अंत ना पार ज्याच्या रुपातें । असे कीं नसे

नाठवे हेंहि ज्यातें ॥ वरीं कीं दुरी मी स्वदेशीं विदेशीं ।
कदा देखेना जन्ममृत्युजेसी ॥ ७७ ॥

अतें वेचलों कीं नसें संचलों मीं । न जाणें कदा
कोठाल कोण तो मी ॥ आलों मी पुढें जाइन हेंहि
नेणें । तथा जाणती न्यासि तैसेचि होणें ॥ ७८ ॥

नुठी वृत्ति मी जाणतां हेंहि ज्यासी । स्वयें नेणतां
हेंहि नूरेचि शेषीं ॥ तोहि सद्गुरु तूक्यासी मिळाला ।
रवी कीर्ण तैसाचि होवोनि ठेला ॥ ७९ ॥

स्वयें जाणण्यानेणण्यातीत जाला । अकस्मात तैसा-
चि होऊनि ठेला ॥ जसा शर्करे गोडियेनी समंदू । त-
रंगाजळा भिन्न नोव्हेचि सिंधू ॥ ८० ॥

नव्हे भिन्न मी काय चिंतूं तयासी । न्याहाळी कसा
दर्पणू दर्पणासी ॥ जसा देखेना भास्कूर भास्करातें ।
निळा तूक्या चिंतितां तेवि होतें ॥ ८१ ॥

तरी तोचि मी मीहि तोचि स्वभावे । तरी वेगळें
नूरिजे रूप नावें ॥ प्रभा भानु हे नावेचि भिन्न जाली ।
परी ते सदा एक एकीच ठेली ॥ ८२ ॥

स्वयें दृश्य द्रष्टाचि तो एक आंगें । जसी वामसव्यें
निजांगीं निजांगीं ॥ नव्हे नरनारायणा भेद काहीं ।
स्वयें एकुची भिन्न दाऊनि देहीं ॥ ८३ ॥

प्रभा भास्कूर जेवि दोन्ही नहोनी । तसे सद्गुरु
शिष्य ऐक्या मिळोनी ॥ जगद्रूप जनार्दन हा स्वभावे ।
स्वयें तोचि तो दाउनी दोनि भावें ॥ ८४ ॥

तुका तोचि नीळा तसा ऐक्यरूपें । जनीं दाउनी

भिन्न दोनी स्वरूपें ॥ अळंकार भासे परी तें सुरगें ।
नये भिन्न भेदातिन एरुवणें ॥ ८५ ॥

स्वयें भास्करू जेवि नेगे तमातें । तमूडी तसा दे-
खेना भास्करातें ॥ तसे संतही सद्गुण ते अभिन्न ।
असद् नहनी त्यांतरीं ही मिळोन ॥ ८६ ॥

जसी ते निशी भेटनां भास्करासी । तमा वासरोनी
मिळे त्या प्रकाशीं ॥ नुरे काळिमा लेश अंधर कोठें ।
स्वयें होउनी तोचि त्यासीच भेटे ॥ ८७ ॥

कटुत्वासि सांडूनियां सैद् जैसी । परीपक ते पावली
गोडियेसी ॥ जसा शर्करा इक्षुइंदूचि जाला । स्वयें
नामरूपासि त्यागूनि ठेला ॥ ८८ ॥

निळाहो तसा चिंतितां तूकयासी । स्वयें तोचि
जाला मिळोनी त्यासी ॥ जसे सिंधुतोयेंचि तें मीठ
जालें । पुन्हा मिळतां तोय होऊनि ठेयें ॥ ८९ ॥

बहु चित्र दाउनियां एकि भिती । परी चित्र मि-
थ्याचि तें आदि अंतीं ॥ स्वयें भित ही मृत्तिकेचीच
जाली । पुन्हा मृत्तिका भितिलोपें मिळाली ॥ ९० ॥

तसा हा तुका दाउनी नामरूपें । स्वयें आपणामा-
जि आपस्वरूपें ॥ निळा आणि तुका द्वैतभावा निरासी ।
स्वयें मीळणी मीळती सामरसीं ॥ ९१ ॥

जसा वन्हि मीळोनियां कर्पूरातें । स्वयें नूरवी आ-
पणा ना त्यातें ॥ तसे मीळतां सद्गुरू तूकयासी ।
दुजे हारवूनी निजात्मेसि ग्रासी ॥ ९२ ॥

नव्हे कांहींच त्यासि कैसें पहावें । उपाधीनिमित्ताचि

त्या ओळखावें ॥ उपाधी निराशी ते नाहोंच होय ।
नये जाणतां जाणिवेच्या उगारें ॥ ९३ ॥

ह्मणोनी बरें ओळखा तूक्यासी । असे अंतरीं बा-
हेरी तो तुझासी ॥ न दीसे तरी तोचि तों सर्व आहे ।
तया लक्षुनी तोचि होऊनि राहे ॥ ९४ ॥

महा पंचभूतां भौतिकांही निराळा । असे चेष्टऊनी
सर्वे विचित्र लीळा ॥ करी दाखवीही परी ते अकर्ता ।
असे शक्तितयां निर्मुनी ही नियंता ॥ ९५ ॥

तया नेणतां भोगिजे मूढ योनी । अस्वस्थ्यात त्या
दुःख शोकाभिदानी ॥ तरी लागवेगें धरा पाय त्याचे ।
मनीं चिंतुनी सद्गुरुतूक्याचे ॥ ९६ ॥

निळा सांगतो सर्वदां हेंचि सर्वा । नका अंतरूं या
सुखानंददैवा ॥ नये वेंचला तो क्षणू पूढती हा । हरू-
नी आयुष्या विटंबील देहा ॥ ९७ ॥

न मानी तया भोगणें तें न चूके । पुढें यातना यो-
निद्वारें अनेके । न दीसे उपाव अशा दुःखजाती ।
होती प्राप्त तेव्हां यातनाची अवती ॥ ९८ ॥

निषिद्धाचि त्या शुद्ध कोणा म्हणावें । कसें वीष तें
अमृतासी तुकावे ॥ अधर्माच तो केवि मीळे स्वधर्मा ।
महा मूढ तो केवि पावेल आत्मा ॥ ९९ ॥

ह्मणोनी असें निंद्य तें तें त्यजावें । तयासंगती
संगदोषें लिपावें ॥ जरी जोडली संगती सज्जनाची ।
तरी पाविजे संपदा सत्सुखाची ॥ १०० ॥

तरी आठऊं पाय त्या सद्गुरुचे । ज्याच्या कृपे

पाविजे सौख्य साचें ॥ जेणें तोडिला मोह संदेह
फांसा । दिला बोध चित्ता न मिळेंचि ऐसा ॥ १० ॥

तया चिंतितां चित्त नाहींच होतें । उरी ही पुढें
ठेविना आटवातें ॥ असा सर्व होऊनियां तोचि ठाके ।
नुं आपणू नुरउनी अनेके ॥ २ ॥

असें आठवी नाठवी जो समानू । त्वयें नुरउनी
ज्ञान अज्ञान भानू ॥ तयाच्या पदा वदितांची स्वलीळा ।
तदाकारता पावला नित्य नीळा ॥ ३ ॥

प्रतीबिंब बिंबाहुनी दुरि कैचें । अभासें परी तेंचि
स्वरूप त्याचें ॥ उपाधीच ते भास अभास दावी ।
सहस्त्रांवटीं नातळोनी स्वभावी ॥ ४ ॥

जिये वस्तुचा गुणस्वभाव जैसा । अनादी असे
तोचि आलाड तैसा ॥ असे अंगिची साउली मिथ्य
जैसी । नव्हे सारितां दूरि ज्याची तयासी ॥ ५ ॥

स्वभावो जया तेंचि अध्यात्म त्याचें । न सूटे जसे
साकरे गोडियेचे ॥ सुगंधु जसा कस्तुरीतें न सोडी ।
तसा हा तुका भ्रांति दैन्यासि फेडी ॥ ६ ॥

तसा ईश्वरू नामरूपासि नेणें । प्रकाशी परी विश्व-
आभासि कीर्णे ॥ दिसावें जगें हा स्वभावोचि त्याचा ।
जसा दाहाकू गूण हुताशनाचा ॥ ७ ॥

उद्देल तसा होय मार्तंड तूका । जयाच्या प्रकाशें
नुरेची अशंका ॥ करो आपणा साखेची अनन्या ।
महाराज हा सद्गुरू धन्य धन्या ॥ ८ ॥

तयाचे पदीं सर्व विश्रांत जोडे । मनीं आठवीतां

महा भौख्य वाटे ॥ कसा पावला आठवीतां त्वरेसी ।
विसावोनि ठेला हृदयावकाशी ॥ ९ ॥

असें जाणतां हा सखा अंतर्गिचा । कळे अंतर्गुह्यार्थ
जैसा जयाचा ॥ करी पूर्ण राहोचि नेदी अशंका । न
पूसे तरी देखतां भाव नाका ॥ १० ॥

मनीं चिंतितां मूर्ति या सद्गुरुचा । करी भविका
आपणासारिखेंची ॥ नया मित्र ते सर्वथा ऊरवीना ।
निजानंद भोगूनि राखे अभिन्ना ॥ ११ ॥

दया शांतिचा पूर्णसिंधूचि जैसा । भगोनी असे आ-
र्तिकालागि तैसा ॥ वरा देउनी बोध त्या अतर्गिचा ।
निजानंदरूपीच रक्षात साचा ॥ १२ ॥

म्हा नीळयालागि प्रसन्न जाला । अकस्मात येऊ-
नियां बोध केला ॥ जसें सिद्ध दत्तात्रये येउनीयां
दिळें तत्व जनार्दना बोधुनीयां ॥ १३ ॥

वरा साधला सर्व हीतार्थ आतां । तुको स्वामिन्ना
हा आशिर्वाद होता ॥ निजानंदमुखासिची पात्र केला ।
निळा सद्गुरुस्वामिनी गौरवीला ॥ १४ ॥

नेणों काय सुकृत होतें निजाचें । होतें जोडिलें जन्म-
जन्मांतरीचें ॥ फळोद्देश हे घावया तेचि आले । तुको-
स्वामिच्या दर्शना योग्य केलें ॥ १५ ॥

मी तो नेणतें नेणतां हीत कांहीं । होतों वाहवीलों
दुःखचिंताप्रवाहीं । उदासीन होवोनियां जीव दतां ।
अकस्मात हा पातळा प्रगटता ॥ १६ ॥

त्वरे येउनीयां समाधान केलें । धरुनी करी हृदयी

मेळवीलें ॥ निज मस्तकीं हात ठेऊनि तेव्हां । केला
तत्त्वबोधीं क्षणेचीं रियावा ॥ १७ ॥

निजांकीं निळा बैसवोनी कृपेनें । निःसंदेह केला
बहुता रितीनें ॥ अशिर्वाद देवोनियां स्थापियेला । जनीं
वीजनीं ऐक्यते पाववीला ॥ १८ ॥

महासौर्य तें अंतरीं गौप्य होतें । प्रकाशून तें
प्राप्त केलें दिनार्ते ॥ निळा तोंचि पावोनियां तृप्त जाला ।
गुरुस्वामिनी तो पर्दीं स्थापियेला ॥ १९ ॥

स्तवीतां त्या न चले वैखरीचें । जया रूप नाना
मही सत्य साचें ॥ अरूपचि हा प्रगटूनी स्वरूपा ।
निळा बोलिला पूर्ण प्रतापकृपा ॥ २० ॥

जयाची मती नेणती वेद चारी । बहु शास्त्र सिद्धांत
ही ऐल मेरी ॥ ऋषीही बहुमतमतांतरेसी । पहाती
परी नेणवे हा त्यांनी ॥ २१ ॥

महद्भाग्य हें अजि ऊदीत जालें । गुरुस्वामिनीं स-
त्कृपें क्षेम दिलें ॥ बरा बोधुनी बोध चित्तासि केला ।
निळा संतजनाप्रती नरिवीला ॥ २२ ॥

कृपाकृपणें सत्य कारुण्य सिंधू । निळा स्थापिला दे-
उनी नित्यबोधू ॥ हृदयस्थ त्या काय म्यां वीन्यावें ।
पर्दीं स्थापिलें काय उर्जीण व्हावें ॥ २३ ॥

पर्दीं रगलों सर्वदा सद्गुरूने । महाराज या स्वामि-
या तूक्याचे ॥ जेणें नेत्र दिव्यांजनें सोजवळाले । रुपा
अपुल्या देखण्या योग्य केलें ॥ २४ ॥

नये जो कदा दृश्यभावास्वरूपा । तेणें दाविलें आ-

पणालागि कृपा ॥ निळा भेटुनी तत्व सिद्धांत दीला ।
पदी स्थापुनीयां पदायोग्य केला ॥ २५ ॥

भवसगराचा सदा हा उतारू । करी पार ज्याचा
करी अंगिकारू ॥ नेदी अंग अंगुष्ठ भाजेंचि कोठें ।
महा कूशलू हा करी पार नेटें ॥ २६ ॥

जयाचेनियां आत्मतत्त्वेंच भेटी । जयाचेनियां सत्त्व-
रूपेंचि पुष्टी ॥ जयाचेनियां मोहअंधार फीटे । जयाच-
नि हा कामसंकल्प तूट ॥ २७ ॥

मनीं चितनीं ध्याउनी तूक्यासी । निळा नित्य नी-
मग्न जाला त्यासी ॥ असा त्याचिये आठवींची विराला ।
अकस्मात त्यातेंचि पावोनि टेला ॥ २८ ॥

बहूनीजनिष्ठे अर्चुनी सद्गुरूसी । निळा हेंचि प्रार्थुनि
मागे त्यासी ॥ ह्मणे हृदयीं माझिये त्वां बसावें । सदा
नाम संकीर्तनीं प्रेम द्यावें ॥ २९ ॥

करुनी कृपा बोधुनी हेंचि दिलें । होतें अंतरीं आर्त
प्रविष्ट जालें ॥ निळा ऐकतां नजिवाक्या निवाला ।
पदा वंदुनीयां सुखाचाचि जाला ॥ ३० ॥

ह्मणे धन्य हो धन्य स्वामी कृपाळा । नमो सद्गुरू
दीनबंधू दयाळा ॥ करीतील जे नित्य अभ्यास त्याचा ।
मनोभाव सिद्धीसि न्यावा त्याचा ॥ ३१ ॥

दिलें वाक्य तें सत्य सिद्धीसि न्यावें । अनाथादिना-
लागि हें बांधवावें ॥ निळा नित्य प्रार्थुनियां हेंचि मागे ।
किजे दान हेंची कीं येणें प्रसंगें ॥ ३२ ॥

असे श्लोकसंख्या त्रिशततेतिसांची । निजस्तुती हे

सद्गुरू स्वाभियाची ॥ वडे नित्य आवर्तनू एक ज्यासी।
करीती गुरू येउनी बोध त्यासी ॥ ३३३ ॥

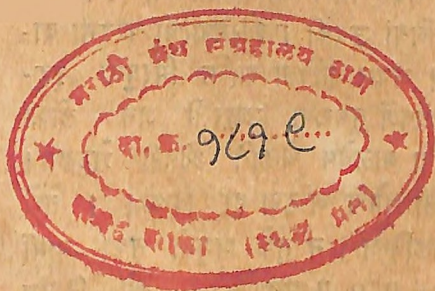
॥ आरती ॥

प्रपंचरचना सर्वहि भोगुनि त्यागीली । अनुतापाचे
ज्वाळीं देहबुद्धि हविली । वैराग्याची निष्ठा प्रकटुनि
दाखविली । अहंता ममता दवडुनि निजशांति वरिली
॥ १ ॥ जयजयजी सद्गुरू तुक्या दातारा । तारक
घापांचा तूं जिवलग सोयरा ॥ धृ० ॥ हरिभक्तीचा म-
राश विशेष वाढविला । विरक्ती ज्ञानाचा ठेवा उघडु-
न दाखविला । जगदोद्धारालागीं उपाय सुचवीला ।
निदक दुर्जनांचा संदेह निगसिला ॥ जय० ॥ २ ॥ तेरा
मिस वह्या रक्षुनियां उदकीं । कोरड्याची काढूनी दा-
खविल्या शेखी । अपार कविता शक्ति मिरवुनी इह-
लोकीं । कीर्तन श्रवणें तुमच्या उद्धरती जन लोकीं
॥ जय० ॥ ३ ॥ वाळवेष घेऊनि श्रीहरी भेटला ।
विधी ज्या जनिता तोचि आठवा हा दिधला । तेणें
ब्रह्मानंदें प्रेमा डोलविला । न तुके ह्मणुनी तुका नामीं
गौरविला ॥ जय० ॥ ४ ॥ प्रयाणकाळीं देवें विमान
पाठविलें । कळिच्या काळामाजी अडुत वर्तविलें । मान-
वदेह घेउनि निजधामा गेले । निळा ह्मणे सकळ संत
तोषविले ॥ जय० ॥ ५ ॥

REFBK-0001819

REFBK-0001819

शंकर—ब्रदर्स

यांचा

मेंथॉलार्क

व

ब्राम्हीतेल

कं. ४४ डझन २४४

किं. ४७ डझन ४४८

मेंथॉलार्कचे गुणः—जागरण करणारांस, मेंदूस
शांतता आणण्याचे कामी फारच उत्तम होतो, असे
आजपर्यंतच्या स्वपाच्या अनुभवावरून निश्चित झाले
आहे. प्रवासी प्रवासास निघतांना संग्रहा मेंथॉलार्कची
बाटली ठेवतात, कारण वारा—ऊन—पाऊस—थंडी—सर्दी
घाण—जागरण—उपवास इत्यादि दग्दगीने मनुष्य नि-
राश होतो. व मेंदु तप्त होऊन डोकें दुखू लागतें,
अशा हाजारोंवेळी ४४ आण्यांत उल्हासित होता येतें.

नि ब्राम्ही तेलाचे गुणः—ह्याच्या आंगचे धर्म मनु-
ष्याच्या डोक्यांतील मेंदू—आशक्तपणाने—जागरणाने,
वासने—उष्णतेने—श्रमाने, अशा अनेक कारणांनी
डोकें दुखू लागतें. त्यावर हजारी औषधोपचार करण्या-
पेक्षा ह्या तेलाचा उपयोग डोक्यांस चोळण्याकडे करावा
त्यापासून बुद्धि तरतरीत राहून डोक्यांची नजर साफ
राहील. ह्याचा एकवेळ अनुभव घेऊन पाहावा.

तुकाराम स्तुतिः—निळोबास्वामिकृत हे पुस्तक
आमचे दुकांनी विकत मिळेल.

शंकर—ब्रदर्स. रविवार पेठ,
फटाल्याचा वाडा, मोतीचौक, पुणे.